

Kan vi veta att vi inte är hjärnor i näringslösning?

1. INLEDNING

Överväg följande hypotes: Du tror dig leva i den värld som du uppfattar genom dina sinnen men i själva verket är du en hjärna badandes i näringslösning. En superdator av något slag som matar dig med sinnesintryck som får dig att tro att du lever i den vanliga världen. Vet du att hypotesen är falsk? En skeptiker skulle mena att du inte kan veta det och att du därmed helt saknar kunskap om yttervärlden. Det är en obehaglig och oroande slutsats. I sin klassiska text ”Hjärnor i näringslösning” argumenterar den amerikanske filosofen Hilary Putnam för att vissa antaganden om hur språk och mentala representationer refererar gör att vi kan mota skeptikern i grind.¹ Grundtanken i Putnams argument är att en hjärna i näringslösning inte kan föreställa sig att hon är just det. Om det stämmer så utesluter blotta faktumet att du undrar om du är en hjärna i näringslösning möjligheten att du är en sådan. Alltså är den skeptiska hypotesen falsk. Putnams strategi påminner om den som René Descartes använder sig av när han slår fast att ens förmåga att betvivla sin egen existens garanterar densamma.²

Putnams text inbjuder till flera olika läsningar. Vissa menar att Putnam inte främst driver ett traditionellt anti-skeptiskt projekt i bemärkelsen att han vill visa att vi inte är hjärnor i näringslösning. Snarare skulle han vara ute efter att visa att skeptikern – på grund av vissa fakta om relationen mellan språket och omvärlden – inte ens kan formulera sin hypotes på ett meningsfullt sätt. Jag väljer dock att ta Putnam på orden när han skriver att han ska visa att ”om vi kan ta ställning till huruvida det är sant eller falskt [att vi är hjärnor i näringslösning], så är det inte sant (tänker jag visa). *Alltså är det inte sant*” (Putnam, s. 202; min kursiv). Det här korta argumentet innehåller den implicita premissen att vi *kan* ta ställning till huruvida det är sant eller falskt att vi är hjärnor i näringslösning. Men som vi kommer att se är det långt ifrån klart att Putnam lyckas visa att vi har den förmågan.

¹Hilary Putnam 1981, svensk översättning 2000. Sidhänvisningar ges till den svenska översättningen.

²Se René Descartes 1998 [1641], ”Betraktelser över den första filosofien”.

Jag kommer att argumentera för att Putnams argument är riktigt i den mån att, givet att vi accepterar vissa antaganden om referens, så gäller det att om vi refererar till *verkliga* hjärnor och *verkliga* näringslösningar så kan vi inte vara hjärnor i näringslösning. Dock är denna insikt till föga hjälp om vi inte dessutom vet att vi refererar till verkliga hjärnor och näringslösningar. Anthony Brueckner påpekade tidigt (i en artikel med samma namn som Putnams original) att detta skulle kräva att jag själv vet vad mina ord och mentala representationer refererar till, men att det är långt ifrån klart att sådan kunskap är möjlig givet Putnams ursprungliga antaganden. Därmed är det tveksamt om argumentet har någon anti-skeptisk kraft.³ Brueckner har senare föreslagit en strategi för att lösa detta dilemma, men jag argumenterar för att denna lösning är otillräcklig.⁴

Putnams argument bygger på flera mer eller mindre kontroversiella antaganden som jag inte kommer att diskutera ingående här. Målet med den här texten är att visa att även om vi accepterar dessa antaganden så är det högst osäkert om argumentet leder oss ur det skeptiska skräckscenariot.

Det bör understrykas att Putnams argument har en begränsad räckvidd och enbart är avsett att fungera mot den specifika skeptiska hypotesen enligt vilken alla människor alltid har varit hjärnor i näringslösning och världen inte innehåller någonting utöver dessa individer och superdatorn som skapar deras sinnesintryck. Detta scenario har uppstått av en slump och det finns ingen demonisk vetenskapsman som styr skeendet. Om inget annat anges avser jag konsekvent denna typ av hjärnor i näringslösning. Jag kallar den värld som den skeptiska hypotesen postulerar för H-världen.

2. DET SKEPTISKA ARGUMENTET

Putnam erbjuder ett motargument till följande skeptiska argument. Enligt den skeptiska hypotesen är upplevelsen av att leva i H-världen kvalitativt identisk med upplevelsen av att leva i den verkliga världen. All evidens som är tillgänglig från ett förstapersonsperspektiv är förenlig med att hypotesen är sann (och med att den är falsk). Jag vet således inte att jag inte är en hjärna i näringslösning. Det skeptiska argumentet visar att det här implicerar att jag saknar all kunskap om yttervärlden. Om jag skulle veta något som är oförenligt med den skeptiska hypotesen (exempelvis att jag har två händer), så skulle jag även veta att jag inte är en hjärna i näringslösning. Men jag vet inte att jag inte är en hjärna i

³Brueckner 1986, s. 148–76.

⁴Brueckner 2004.

näringslösning. Således vet jag heller ingenting som är oförenligt med denna hypotes (exempelvis att jag har två händer).

- (1) Om jag vet att jag har två händer, så vet jag att jag inte är en hjärna i näringslösning.
 - (2) Jag vet inte att jag inte är en hjärna i näringslösning.
-
- (3) Jag vet inte att jag har två händer.

Den första premissen bygger på att följande princip är giltigt: Om jag vet att p och jag vet att p implicerar q , och jag sluter mig till att q på basis av detta, så vet jag även att q . Många men inte alla filosofer accepterar denna princip. p kan här ersättas med vilket påstående som helst som implicerar påståendet att den skeptiska hypotesen är falsk (q). Den andra premissen uttrycker att jag inte kan utesluta att den skeptiska hypotesen är sann. Givet att vi accepterar den första premissen återstår det att visa att premiss två är falsk för att blockera den skeptiska slutsatsen, vilket också är vad Putnams argument avser att göra.

3. VAD EN HJÄRNA I NÄRINGSLÖSNING KAN TÄNKA PÅ, ENLIGT PUTNAM

Låt oss anta att den skeptiska hypotesen är sann. Vad refererar då mina ord till och vad representerar mitt tankeinnehåll? Enligt Putnam finns vägen ut ur H-världen i svaret på dessa frågor. Som en följd av att superdatorn matar mig med information och sinnesintryck så "talar" jag något som åtminstone framstår som identiskt med svenska och mitt psykologiska tillstånd framstår som identiskt med det jag har i den verkliga världen. Dock räcker det inte, enligt Putnam, att jag använder samma ord och har samma mentala tillstånd i den verkliga världen och i H-världen för att jag ska referera till och representera samma saker i bägge. Det krävs något mer och Putnam uppmanar oss att genomföra två typer av tankeexperiment för att inse vad:

Fall 1: En utomjording som lever på en trädlös planet hittar en dag ett papper där färg av en slump har kladdats ut på ett sådant sätt att det liknar ett träd. Utomjordingen får härmed en mental representation av någonting trädlikt. Är detta en representation av ett träd? En liknande situation inträffar nästa dag när hon hittar ett papper där ordet "träd" framträder bland slumpvis dragna streck. Hon ritar av mönstret. Betyder det hon skriver ner *träd*?

Fall 2: Anna lever här på Jorden. På Tvillingjorden lever Tvilling-Anna som ner

till minsta molekyl är identisk med Anna. Även deras psykologiska tillstånd är identiska. Det enda som skiljer Tvillingjorden från Jordan är att de träd som är almar här är bokträd där. Några verkliga almar finns inte på Tvillingjorden. Tvilling-Anna är dock ovetande om att hennes bokträd är just bokträd och inte almar. Betyder "alm" samma sak när Anna och Tvilling-Anna yttrar det?

Putnams intuition, som många delar, är att svaret är nej på samtliga frågor. I det första fallet är skälet att en individ som aldrig har "samverkat kausalt med [träd], eller med andra ting med vars hjälp de kan beskrivas" (Putnam, s. 211) aldrig skulle kunna representera ett träd eller referera till träd med sina ord. I det andra fallet är intuitionen att Tvilling-Anna skulle referera till bokträd, inte till almar, av det enkla skälet att det inte finns några almar i hennes värld. Om dessa intuitioner är korrekta betyder det att ords betydelser och mentala representationers innehåll delvis bestäms av externa faktorer, det vill säga av hur världen omkring oss är beskaffad. För det första påverkas de av vad som finns i världen och för det andra krävs det att det finns en tillräckligt stark kausal relation mellan individen (Tvilling-Anna eller utomjordingen) och det som ska representeras eller refereras till (exempelvis träd) för att referens och representation ska vara möjlig. Det säger sig självt att kravet på kausal relation måste tolkas mycket liberalt. En person kan referera till geparder även om hon aldrig har sett en gepard med egna ögon och än mindre rört vid en, eller till Charles Dickens även om han är död sedan länge. Det bör rimligen räcka med att hon har interagerat med dem indirekt genom exempelvis fotografier eller texter som i sin tur är orsakade av dem. En hjärna i näringslösning har dock aldrig interagerat kausalt på ett liknande sätt med någonting annat än superdatorns signaler som i sin tur har uppstått av en ren slump. Dessutom har den aldrig befunnit sig i en värld som innehåller någonting annat än den själv, dess gelikar och superdatorn. Detta begränsar dess möjligheter att referera och representera på ett ansenligt sätt.

Tesen att ords betydelser och mentala representationers innehåll delvis bestäms av yttre faktorer kallas *externalism*. Vi kan sammanfatta idén med två principer:

- (A) En individ *I*:s ord och mentala representationer kan enbart referera till/representera *X* om *I* står i en direkt eller indirekt kausal relation till *X*.
- (B) Ords betydelser och mentala representationers innehåll bestäms inte av intrinsikala egenskaper hos dessa utan delvis av externa faktorer, det vill säga av hur världen ser ut.

Den externalistiska idén kan även formuleras i kunskapsteoretiska termer. För att veta vad ett ord betyder så måste vi veta något om hur världen ser ut. Annars skulle Tvilling-Anna enbart genom att fundera över ordet ”alm” kunna avgöra om det finns almar i hennes värld, vilket förefaller orimligt. Som vi kommer att se längre fram leder det här till problem för Putnams argument.

Vad innebär dessa observationer för hjärnan i näringslösning? Den har enbart matats med superdatorns bilder. Observera att dessa bilder har uppstått av en slump. De är inte skapade av en ond vetenskapsman med avsikt att efterlika den verkliga världen. Hjärnan har alltså aldrig interagerat kausalt, vare sig direkt eller indirekt, med den verkliga världen. I kraft av (A) sluter sig Putnam till att den enda kandidaten för referens för hjärnans ord är superdatorns artificiella bilder eller något motsvarande:

Med samma resonemang följer att ”näringslösningsskar” på näringslösningssvenska refererar till kar i den mentala bilden, eller något besläktat (elektriska impulser eller delar av programmet), men helt säkert inte till riktiga näringslösningsskar, eftersom användningen av ”näringslösningsskar” på näringslösningssvenska inte har några kausala förbindelser med riktiga näringslösningsskar. [...] Om deras ”möjliga värld” faktiskt är den verkliga världen, och vi faktiskt är hjärnorna i näringslösningen, så menar vi med ”vi är hjärnor i ett kar med näringslösning” att *vi är hjärnor i näringslösning i den mentala bilden* eller något i den stilen (om vi menar något alls). (Putnam, s. 209–10)

Så medan en individ i den verkliga världen refererar till verkliga träd och för den delen verkliga hjärnor och näringslösningar, så refererar hjärnan till *artificiella bilder* av träd, hjärnor och näringslösningar.⁵ Det är egentligen inte avgörande för argumentet exakt vad hjärnan refererar till. Det viktigaste är att det inte är verkliga träd, hjärnor och näringslösningar. Vi kan notera att även (B) utesluter att hjärnan kan referera till träd med sitt ord ”träd” av det enkla skälet att den lever i en evigt trädlös värld.

I den verkliga världen talas svenska (och hindi, franska, engelska etc.) och i H-världen talas näringslösningssvenska (och -hindi, -franska, -engelska etc.). Dessa språk är lexikalt identiska, det vill säga innehåller samma ordtyper. När orden används refererar de dock till olika saker. För att åskådliggöra skillnaden mellan svenska och näringslösningssvenska markerar jag fortsättningsvis de objekt de respektive språken refererar till med en asterisk. Ordtypen ”träd” refererar således till

⁵Med frasen ”artificiella bilder av träd” avses inte avbildningar av träd, det vill säga bilder som har framställts för att likna träd, utan snarare bilder som råkar likna träd på samma sätt som utomjordingens färgkludd råkar likna träd.

verkliga träd om den används i den verkliga världen och till träd* i H-världen.⁶

Externalism är föremål för pågående debatt. Här kommer jag dock inte att kritisera (A) och (B) utan undersöka hur långt Putnams argument tar oss om vi accepterar dem. Den preliminära diagnosen är att han faller på eget grepp.

4. PUTNAMS ARGUMENT OCH ETT PROBLEM

Som det skeptiska utmaningen är formulerad är vi intresserade av att se om Putnams argument fungerar i ett förstapersonperspektiv. Kan jag veta att jag inte lever i H-världen, det vill säga att premiss två i det skeptiska argumentet är falsk? Putnam menar att iakttagelserna i föregående avsnitt visar att den skeptiska hypotesen har samma egenskaper som antagandet att jag inte existerar, nämligen egenskapen att vara *självpupphävande*:

Ett 'självpupphävande antagande' är ett antagande vars sanning medför dess egen falskhet. Låt oss till exempel ta tesen att *alla generella påståenden är falska*. Detta är ett generellt påstående. Därför, om det är sant, så måste det vara falskt. Alltså är det falskt. Ibland kallas en tes 'självpupphävande' om det är *antagandet om att tesen är omfattad eller uttalad* som medför dess falskhet. Till exempel är "Jag existerar inte" självpupphävande när påståendet tänks av *mig* (för vilket "mig" som helst). Man kan alltså vara säker på att man själv existerar, om man bara tänker på det (som Descartes gjorde gällande).

Vad jag tänker demonstrera är att antagandet att vi är hjärnor i ett kar med näringslösning har precis denna egenskap. Om vi kan ta ställning till huruvida det är sant eller falskt, så är det inte sant (tänker jag visa). Alltså är det inte sant. (Putnam, s. 202)

Argumentet för att den skeptiska hypotesen (att jag är en hjärna i näringslösning) är självpupphävande när den antas av mig kan rekonstrueras på följande sätt:

⁶En fråga som dyker upp är om inte en individ som aldrig har interagerat kausalt med ett träd likväl skulle kunna lyckas referera till det genom att *beskriva* den med hjälp av andra begrepp. Om det senare inte gällde skulle vi aldrig kunna tala om saker som inte finns i vår egen värld, vilket för vissa framstår som ointuitivt. Putnam svävar delvis på målet här, men garderar sig genom att skriva att en hjärna i näringslösning inte kan referera till ting om den inte har "samverkat kausalt med dem, eller med andra ting med vars hjälp de kan beskrivas" (Putnam, s. 211). En rimlig tolkning är att han tänker sig att någon som enbart samverkat kausalt med artificiella bilder inte skulle kunna referera till eller beskriva något annat än artificiella bilder.

- (1) Om jag är en hjärna i näringslösning, så refererar mina ord uteslutande till artificiella bilder (eller dylikt).
 - (2) Om mina ord uteslutande refererar till artificiella bilder (eller dylikt), så refererar mina ord inte till hjärnor och näringslösningar.
 - (3) Om jag är en hjärna i näringslösning, så refererar mina ord inte till exempelvis hjärnor och näringslösningar. (1, 2)
 - (4) Jag antar att jag är en hjärna i näringslösning.
 - (5) Om jag antar att jag är en hjärna i näringslösning, så refererar mina ord till hjärnor och näringslösningar.
 - (6) Mina ord refererar till hjärnor och näringslösningar. (4, 5)
-
- (7) Jag är inte en hjärna i näringslösning. (3, 6)

Det första delargumentet är oproblemiskt om vi accepterar (A) och (B), men det andra delargumentet har ett inneboende problem. Förvisso stämmer det att en individ som antar att den är en hjärna i näringslösning inte kan vara en hjärna i näringslösning, eftersom det krävs att man har interagerat kausalt med hjärnor och näringslösningar för att kunna anta något om dem, vilket någon som lever i H-världen alltså inte har gjort. Däremot går det att ifrågasätta den fjärde premissen. För att argumentet ska gå ihop måste vi utgå från att jag talar svenska, det vill säga vi måste förutsätta att jag antar att jag är en hjärna i näringslösning, snarare än en hjärna* i näringslösning*. Endast då följer det att jag refererar till ting i den verkliga världen. Men enligt Putnams beskrivning av det skeptiska scenariot är mina mentala bilder i H-världen identiska med mina mentala bilder i den verkliga världen och svenska är till det yttre identiskt med näringslösningssvenska. Då är det svårt att se hur jag från mitt förstapersonsperspektiv skulle kunna avgöra om jag antar att jag är en hjärna eller en hjärna*. Att utgå från att jag formulerar mitt antagande på svenska och inte på näringslösningssvenska är det samma som att anta att jag står i en kausal relation till verkliga ting, och inte enbart artificiella bilder. Det betyder i sin tur att jag måste utgå från att jag lever i den verkliga världen. Problemet är att det är precis detta som argumentet ska slå fast. Att jag lever i den verkliga världen måste som Brueckner påpekar (1986, s. 160) ”*visas av ett anti-skeptiskt argument, inte antas på förhand*”.

Vi ser att antagandet att jag är en hjärna i näringslösning enbart är självupphävande i den mycket begränsade meningen att *påståendet* som uttrycks av satstypen ”jag är en hjärna i näringslösning” (S) är falskt oavsett om den yttras i den verkliga världen eller i H-världen. Men, S uttrycker i de två fallen två distinkta påståenden vilket leder till problem. Antag först att jag lever i den verkliga världen. Jag yttrar S och

påstår därmed att jag är en hjärna i näringslösning. Detta påstående är falskt. Antag sedan att den skeptiska hypotesen är sann. Jag yttrar *S* och uttrycker då påståendet att jag är en hjärna* i näringslösning*. Detta påstående är falskt, eftersom jag enligt den skeptiska hypotesen är en *verklig* hjärna i *verklig* näringslösning. Så, i bemärkelsen att satstypen *S* uttrycker ett falskt påstående i de två förekomsterna är *S* självupphävande, men det räcker inte. Risken kvarstår nämligen att den skeptiska hypotesen är sann (på svenska) men att jag är oförmögen att formulera den just på grund av att jag lever i H-världen och enbart talar näringslösningssvenska.

För att kunna sluta mig till att den skeptiska hypotesen är falsk behöver jag således veta att jag talar svenska snarare än näringslösningssvenska. Problemet är att den skeptiska hypotesen är formulerad på ett sådant sätt att de mentala representationerna som en individ i H-världen får när hon tänker på exempelvis ett träd (eller en hjärna, en näringslösning eller dylikt) är ”kvalitativt identiska med bilder, ord, etc., som verkligen representerar träd i *vår* värld” (Putnam, s. 207). Det innebär att det inte finns någonting i ordet eller den mentala bilden som sådan som gör att jag kan veta vad de refererar till. Så, *jag* kan inte själv avgöra om mitt ord ”hjärna” refererar till hjärnor (i vilket fall jag inte är en hjärna i näringslösning) eller till hjärnor* (i vilket fall jag är en hjärna i näringslösning).

5. EN LÖSNING PÅ PROBLEMET?

Förvisso står det klart att jag inte genom empiriska observationer förmår avgöra om jag refererar till exempelvis träd eller träd*, men likväl håller inte alla med om att jag från ett förstapersonsperspektiv är oförmögen att avgöra vad mina ord refererar till. Exempelvis argumenterar Crispin Wright (1992, s. 74ff.) och Brueckner (2004) för att jag kan veta *a priori* att följande gäller för mitt språk, oavsett vilket språk jag talar:

(C) Om ”X” refererar, så refererar ”X” till X.

Följande är ett exempel på en instans av (C):

(D) Om ”snö” refererar, så refererar ”snö” till snö.

Det som (C) uttrycker är att oavsett vilket språk jag talar kan jag avgöra vad mitt ord refererar till genom att avlägsna citationstecknen kring ordet. Det här är inte tänkt att betyda att jag genom att avlägsna citations-tecknen kring ”snö” på ett närmast magiskt sätt skulle kunna få kunskap om hur snö ser ut eller hur mycket snö det finns i världen. Snarare uttrycker (D) tanken att jag genom att avlägsna citationstecknen kring

”snö” får reda på att det refererar till snö, oavsett vad snö är (exempelvis snö eller snö*).

Det är inget språkfel att säga att en tänkare vet att ”Röda Nejlikan” refererar till Röda Nejlikan, men saknar kunskap som gör att hon kan identifiera Röda Nejlikan – inte vet vem Röda Nejlikan är. På samma sätt borde det inte vara ett språkfel att gå med på att jag vet att ”snö” refererar till snö, även om jag inte vet vilken sorts materia snö är eller vilken tanke som tanken att ”snö” refererar till snö är (Wright, s. 75, min översättning).

Kan den här typen av minimal kunskap om referens lösa svårigheterna som dök upp i föregående avsnitt? Brueckner (2004) föreslår följande enkla argument:

- (1) Om jag är en hjärna i näringslösning, så är det inte fallet att om mitt ord ”trääd” refererar, så refererar det till trääd.
 - (2) Om mitt ord ”trääd” refererar, så refererar det till trääd.
-
- (3) Jag är inte en hjärna i näringslösning. (1, 2)

Det vill säga:

- (1) Antingen är jag inte en hjärna i näringslösning, eller så är det inte fallet att om mitt ord ”trääd” refererar så refererar det till trääd.
 - (2) Om mitt ord ”trääd” refererar, så refererar det till trääd.
-
- (3) Jag är inte en hjärna i näringslösning. (1, 2)

Om det här argumentet är sunt har vi lyckats rädda oss ur näringslösningsskaret. Problemet är, såvitt jag kan se, att medan den andra premissen är sann oavsett vilket språk vi talar förutsatt att vi läser den på det anspråkslösa sätt som Wright föreslår, så är den första premissen enbart sann om den formuleras på svenska, det vill säga om ”trääd” i den avslutande frasen ”så refererar det till trääd” betyder trääd och inte trääd*. Vi har tidigare har tidigare slagit fast att en hjärna i näringslösning kan referera med ordet ”trääd”, men då till artificiella bilder av trääd (trääd*). Den första premissen är alltså inte sann om jag lever i H-världen. Det finns ingen motsättning mellan att vara en hjärna i näringslösning och referera till trääd (vad trääd än är). Däremot finns det en motsättning mellan att vara en hjärna i näringslösning och referera till trääd i den verkliga världen. I den förra rekonstruktionen av Putnams argument såg vi att vi var tvungna att anta på förhand att vi talade svenska, och i förlängningen att den skeptiska hypotesen var falsk, för att slutsatsen skulle följa. Samma cirkulära situation uppstår här.

Kanske har vi misstagit oss när vi har sagt att en individ i H-världen kan referera med ordet ”trääd”? I sådant fall skulle argumentet kanske kunna räddas. Men även då uppstår ett problem. Jag är fortfarande inte kapabel att avgöra om jag talar svenska eller näringslösningssvenska. Antag att jag pratar näringslösningssvenska. Då är även argumentets slutsats formulerad på det språket vilket ger oss följande argument:

- (1) Antingen är jag inte en hjärna* i näringslösning*, eller så är det inte fallet att om mitt ord ”trääd” refererar så refererar det till trääd*.
 - (2) Om mitt ord ”trääd” refererar, så refererar det till trääd*.
-
- (3) Jag är inte en hjärna* i näringslösning*. (1, 2)

Om det här argumentet överhuvudtaget är meningsfullt så slår det på sin höjd fast att jag inte är en artificiell bild av en hjärna i artificiell näringslösning. Men mitt syfte var ju att slå fast att jag inte är en *verklig* hjärna i *verklig* näringslösning. Men för att komma fram till den slutsatsen måste jag utgå från att jag formulerar argumentet på svenska, det vill säga att jag lever i den verkliga världen. Vi är tillbaka på ruta ett.

6. SLUTKOMMENTARER

Utan *a priori*-kunskap om vilket språk jag talar så kan jag inte själv avgöra om jag är en hjärna i näringslösning. Jag har argumenterat för att en sådan *a priori*-kunskap är oförenlig med Putnams externalistiska antaganden, och att argumentet således inte fungerar ur ett förstapersonsperspektiv.

Min primära invändning bygger på ett förnekande av tesen att vi har privilegierad tillgång till innehållet i våra egna tankar, det vill säga att oavsett vad vi vet i övrigt så vet vi åtminstone vad vi tänker på. Att förneka sådan tillgång förefaller vara en rimlig konsekvens av semantisk externalism. Om vi hade den nödvändiga tillgången till innehållet i våra tankar skulle det innebära att Anna och Tvilling-Anna enbart genom att kontempera över innehållet i sina tankar kan få kunskap om förekomsten av almar och bokträd i deras världar. Men själva grundantagandet i detta tankeexperiment var ju att kvalitativt identiska mentala händelser likväl kan ha skilda innehåll om den externa miljön skiljer sig åt, även om individerna i fråga är ovetande om denna skillnad. Men hur skulle denna externa skillnad kunna vara tillgänglig genom introspektion? Kombinerat med externalistiska antaganden framstår Putnams

argument snarare som ett argument mot tesen att vi har privilegierad tillgång till innehållet i våra tankar.⁷

Jag vill understryka att jag inte härmed har argumenterat emot Putnams påstående att antagandet att vi är hjärnor i näringslösning är sådant att om ”vi kan ta ställning till huruvida det är sant eller falskt, så är det inte sant” (Putnam, s. 202). Givet att vi accepterar de externalistiska antagandena så stämmer detta. Det enda jag vill peka på att jag inte kan veta om jag antar att jag är en hjärna i näringslösning eller att jag är en hjärna* i näringslösning*. Det finns ingenting som utesluter att jag är en hjärna i näringslösning men att jag är oförmögen att formulera tanken eftersom jag enbart pratar näringslösningssvenska. Alltså vet jag inte att jag inte är en hjärna i näringslösning.

LITTERATUR

- Brueckner, Anthony L. 1986. ”Brains in a Vat”. *The Journal of Philosophy* 83, s. 148–76.
- Anthony L. Brueckner. 2004. ”Brains in a Vat”. I *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Fall 2008 Edition)*, red. Edward N. Zalta, plato.stanford.edu/archives/fall2008/entries/brain-vat/
- René Descartes. 1998. ”Betraktelser över den första filosofien”. I *Valda skrifter*, svensk översättning av K. Marc-Wogau. Stockholm: Natur och Kultur.
- Hilary Putnam. 1981. ”Brains in a Vat”. I *Reason, Truth and History*. Cambridge: Cambridge University Press. ”Hjärnor i näringslösning”, övers. Mattias Högeström, i *Filosofin genom tiderna: Efter 1950*, utg. av K. Marc-Wogau, L. Bergström och S. Carlshamre. Stockholm: Thales, 2000.
- Crispin Wright. 1992. ”On Putnam’s Proof that We are not Brains-in-a-Vat”. *Proceedings of the Aristotelian Society* 92 (1992), s. 67–94.

⁷Ett sådant argument skulle kunna se ut som följer:

- (1) Om jag har privilegierad tillgång till innehållet i mina egna tankar, så vet jag alltid vad mina ord och mentala representationer refererar till.
 - (2) Om jag alltid vet vad mina ord och mentala representationer refererar till, så vet jag om jag är en hjärna i näringslösning eller inte.
 - (3) Jag vet inte om jag är en hjärna i näringslösning eller inte.
-
- (4) Jag har inte privilegierad tillgång till innehållet i mina egna tankar. (1, 2, 3)